

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Programma Innovatieve Overheidsopdrachten : stand van zaken en vraag tot vastlegging van de middelen voor de projecten van de eerste oproep voor voorstellen

1. INHOUDELIJK

A. Situering

Vorig jaar heeft de Vlaamse Regering het N-project 'innovatie voor een toekomst gericht transversaal beleid' gelanceerd (VR 2016 2503 DOC.0298 en VR 2016 1706 DOC.0642). In het kader van dit N-project werd het 'Programma Innovatieve Overheidsopdrachten' opgestart. De Vlaamse Regering hechtte op 28 oktober 2016 zijn goedkeuring aan de visienota en het plan van aanpak van dit programma (VR 2016 2810 DOC.1185.1). Het plan van aanpak beschrijft wat innovatieve overheidsopdrachten zijn, wat het belang en het potentiële voordeel ervan is en hoe we dit instrument in de Vlaamse Overheid meer strategisch en structureel willen gaan inzetten.

Het programma volgt de aanpak die de Europese Commissie promoot. Het stimuleert zowel 'overheidsopdrachten voor innovatie', waarbij innovatieve oplossingen die reeds beschikbaar zijn op de markt, de noden van de overheid invullen, als 'precommercieel innovatief aankopen', waarbij onderzoek- en ontwikkelingsdiensten worden aangekocht door de overheid om tot nieuwe oplossingen te komen.

De strategische doelstellingen van het Programma Innovatieve Overheidsopdrachten zijn :

- het verder uitbouwen van het kennisplatform voor innovatieve overheidsopdrachten;
- 3% aandeel van het aankoopbudget van de Vlaamse overheid bestemd voor innovatieve producten en diensten;
- het samenstellen van een projectportfolio van precommerciële innovatieprojecten;
- het stimuleren van de deelname aan Europese projecten voor aankoop van innovatie.

In het eerste werkjaar waren volgende operationele activiteiten prioritair :

- het opzetten van de noodzakelijke structuren voor de uitvoering van het programma ,
- het uitwerken van de communicatie en promotie strategie,
- het integreren van mogelijkheden tot financiering van precommerciële innovatieprojecten in de Vlaamse regelgeving,
- het organiseren van een oproep voor projectvoorstellen.

Deze nota geeft een beknopte stand van zaken van de uitvoering van het Programma Innovatieve Overheidsopdrachten en vraagt de vastlegging van het saldo van de middelen die in 2017 voorzien waren op het Hermesfonds, voor de uitvoering van projecten die we in september 2017 selecteerden na de eerste oproep voor voorstellen.

B. Stand van zaken

1. Noodzakelijke structuren voor de uitvoering van het programma

In de loop van 2017 werden twee medewerkers aangetrokken via interne mobiliteit voor de vervollediging van het programmateam. In totaal is de inzet voor het Programma Innovatieve Overheidsopdrachten voorzien op 3,9 VTE (projectleider en ondersteuning vanuit het departement EWI inbegrepen). De uitvoering van het programma verloopt geïntegreerd binnen het globale Vlaams Plan Overheidsopdrachten. De afstemming met Kancelarij en Bestuur en met de overige interne en externe stakeholders gebeurt voornamelijk via het Vlaams Samenwerkingsforum voor Overheidsopdrachten en via de Werkgroep Innovatieve Overheidsopdrachten. Met het Agentschap Innoveren en Ondernemen is een zeer nauwe samenwerking opgezet voor de inhoudelijke adviesverlening over projectvoorstellen en de financiële ondersteuning via het Hermesfonds.

2. Communicatie- en promotie strategie

In eerste instantie verliep de sensibilisering voor het Programma via talrijke verkennende gesprekken met diverse overheidsdiensten en instanties uit de publieke sector in Vlaanderen. Om de bekendmaking structureel te ondersteunen lanceerden we begin 2017 een website voor het Programma Innovatieve Overheidsopdrachten met onder meer een 'gids voor innovatieve overheidsopdrachten' en een aantal voorbeeldprojecten. De nieuwsbrief van de website telt nu circa 260 spontane abonnees.

De lancering van de oproepen voor voorstellen is in april en september 2017 telkens wijd verspreid binnen het netwerk van de publieke sector in Vlaanderen en werd ondersteund door de organisatie van infosessies.

Samen met de Europese Commissie en met het departement MOW werd in juni 2017 een internationale workshop voor uitwisseling van ervaringen over het aankopen van innovatieve oplossingen in de sector van transport en mobiliteit georganiseerd.

3. Monitoring

Samen met het Facilitair Bedrijf zorgden we voor de integratie van een 'innovatie'-luik in het e-Delta contractmanagementsysteem, zodat we in de toekomst op een eenvoudige manier kunnen opvolgen welk aandeel van het aankoopbudget de administraties van de Vlaamse Overheid besteden aan innovatieve producten en diensten. In de release van het e-Delta contractmanagementsysteem van begin september 2017 worden de functionaliteiten met het oog op rapportering in gebruik genomen. De verwachting is dat begin 2019 vanuit e-Delta de eerste rapportering mogelijk zal zijn die betrekking heeft op een volledig kalenderjaar.

4. Aanpassing van de Vlaamse regelgeving

Ook op regelgevend vlak werd vooruitgang geboekt :

- Het concept van 'precommercieel aankopen van diensten voor onderzoek en ontwikkeling' werd geïntegreerd in de Vlaamse regelgeving en meer specifiek in de delegatieregelingen voor overheidsopdrachten aan de leden van de Vlaamse Regering en aan de hoofden van de departementen en interne agentschappen (VR 2017 1606 DOC. 0576/1) .

- Daarnaast is er een beslissingskader voor cofinanciering van onderzoek en ontwikkeling in het kader van overheidsopdrachten uitgewerkt. De Vlaamse Regering heeft op 6 oktober 2017 haar principiële goedkeuring gehecht aan het ontwerp van besluit met betrekking tot deze regeling. De adviezen van SERV en enkele andere stakeholders zijn gevraagd en voor eind 2017 zal een aangepaste versie van het besluit opnieuw aan de Vlaamse Regering worden voorgelegd.

5. Oproepen voor projectvoorstellen

Om de portfolio van voorbeeldprojecten zo snel mogelijk uit te breiden, lanceerden we voor de publieke sector in Vlaanderen in april 2017 een eerste oproep voor voorstellen (cfr. VR 2017 3103 MED.0139/1). De belangstelling voor innovatieve overheidsopdrachten was duidelijk aanwezig. Er werden 18 projectvoorstellen ingediend vanuit zowel de departementen en agentschappen van de Vlaamse Overheid als vanuit lokale overheden.

Na advies door het agentschap Innoveren en Ondernemen selecteerden we 11 projecten. Daarnaast zijn er 2 pilootprojecten die voorafgaand aan de oproep waren opgestart. Het project 'hydrografisch peilen' van de Afdeling Maritieme Toegang is een verderzetting van een project dat binnen het Programma Innovatief Aanbesteden van IWT dat liep tot eind 2013, werd voorbereid; het project 'Spraketechnologie voor het Vlaams Parlement' werd begin 2017 als testproject opgestart om de afspraken en processen voor de oproep op punt te zetten.

De geselecteerde projecten krijgen begeleiding door het Programma Innovatieve Overheidsopdrachten, en kunnen in een volgende fase cofinanciering ontvangen voor de aankoop en uitvoering van ontwikkelings- en valideringsprojecten. Een overzicht van de projecten is toegevoegd als bijlage 1. Meer info over de lopende projecten is beschikbaar op www.innovatieveoverheidsopdrachten.be .

De begeleiding die het Programma Innovatieve Overheidsopdrachten bij het voortraject biedt kan sterk verschillen van project tot project. In principe bieden we ondersteuning bij de opmaak van een 'state of the art' en toetsen we de haalbaarheid en aanpak van het project af met de markt via een open marktconsultatie. Het voortraject resulteert in een opdrachtdocument (bestek) voor de ontwikkeling of validering van de innovatieve oplossing. Voor de meeste projecten schakelen we externe expertise in om het voortraject te ondersteunen.

Over cofinanciering van de ontwikkeling of validering van nieuwe producten of diensten wordt beslist op basis van het opdrachtdocument. Afhankelijk van de omvang van de cofinanciering neemt de Vlaams minister van Innovatie of de Vlaamse Regering de beslissing over de cofinanciering. Zoals eerder reeds vermeld, is er een Besluit van de Vlaamse Regering in voorbereiding om deze bevoegdheid aan het Hermesbeslissingscomité toe te wijzen.

Eind september 2017 lanceerde het Programma voor Innovatieve Overheidsopdrachten een tweede oproep voor projectvoorstellen. Deze sluit op 1 december 2017 af.

C. Voorstel

Op de begroting 2017 is op het Hermesfonds 5 mio euro beschikbaar voor de uitvoering van het Programma Innovatieve Overheidsopdrachten.¹

Met deze nota willen we deze middelen reserveren/vastleggen voor de pilootprojecten en geselecteerde projecten van de eerste oproep (zie bijlage 1).

We maken onderscheid tussen enerzijds de kosten die gepaard gaan met het voortraject van een innovatieve overheidsopdracht en de kosten voor onderzoek, ontwikkeling of validering van innovatieve oplossingen.

Middelen voor de ondersteuning van de voortrajecten: 300.000 euro

We ramen dat van de geselecteerde projecten een 10-tal nood zullen hebben aan ondersteuning bij het voortraject met inbegrip van de inbreng van externe expertise voor de bepaling van een 'state of the art' en marktconsultatie. De kostprijs van dergelijke ondersteuning varieert per project; gemiddeld voorzien we 30.000 euro per project.

Het Programma Innovatieve Overheidsopdrachten gaat uit van een reëel partnerschap met de projectaanvragers, waarbij we streven naar een gelijke inbreng, ook in de fase van het voortraject. Dit betekent dat in principe de aanvragende overheidsorganisaties al de overige kosten gekoppeld aan het voortraject op zich nemen. Het gaat dan over het inzetten van extra menskracht, logistieke kosten voor workshops, bijkomende externe expertise enz. .

Voor het project van het Vlaams Parlement werd in september 2017 een consultant (Addestino Innovation Management) aangesteld. Hiervoor werd 30.129 euro vastgelegd. Voor de overige projecten plannen we de consultancy-opdrachten in het eerste trimester van 2018 te plaatsen.

Het saldo aan vastleggingsmiddelen op de begroting 2017 voor externe consultancy bedraagt dan : 269.871 euro.

Middelen voor de cofinanciering van de uitvoering van de projecten : 4.700.000 euro

De cofinanciering van de projecten kan zeer sterk variëren, van enkele 10.000den euro's tot meer dan 1 mio euro. Voor één van de geselecteerde projecten, met name het Intercor-project van het departement MOW wordt zelfs geen cofinanciering voorzien aangezien het project reeds beroep kan doen op Europese middelen.

In 2017 wordt de cofinanciering van het project van VDAB voor een proefproject voor de ontwikkeling van een Social Impact Bond systeem voorgelegd aan de Vlaamse Regering voor goedkeuring van de cofinanciering voor een bedrag van 1.000.000 euro. Aan dit project was reeds een belangrijke voorbereiding voorafgegaan zodat na selectie binnen het PIO-programma we in onderling overleg snel tot de opmaak van een opdrachtdocument voor dit proefproject konden komen.

Het saldo van 3.700.000 wordt gereserveerd/vastgelegd voor de overige projecten vermeld in bijlage 1. Het is niet mogelijk om nu een precieze raming te maken van de nodige cofinanciering, omdat voor de meeste van deze projecten de voortrajecten nog uitgevoerd moeten worden. Met de informatie waarover we momenteel beschikken kunnen we aangeven dat er potentieel 3 grotere projecten zijn die cofinanciering zullen nodig hebben voor een bedrag van ca. 1 mio euro. De cofinanciering van de overige projecten kan variëren van 25.000 tot circa 250.000 euro.

¹ De kosten voor de algemene werking van het Programma, met inbegrip van kosten voor website en andere communicatie-initiatieven, worden gedragen door de werkingsmiddelen van het departement EWI.

De afronding van de voorprojecten en de beslissingen over de cofinanciering zijn voor de projecten van de eerste oproep gepland vóór september 2018. De uitvoering van de innovatieprojecten zelf loopt voor de grotere projecten meestal over 1 tot 2 jaar. Voor kleinere projecten kan de uitvoering in 6 maanden zijn afgerond.

De cofinanciering voor de projecten van de tweede oproep die begin december afsluit zijn voorzien bij de voorbereiding van de begroting 2018. Er is opnieuw 5 mio euro ingeschreven voor de stimulering van innovatieve aankooptrajecten op de ontwerp-begroting 2018 van het Hermesfonds.

2. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE BEGROTING VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

Bij de begrotingsaanpassing 2017 werd vanuit de provisie 'Opstap Economie en Innovatie' 5 mio euro overgeheveld naar het Hermesfonds voor de uitvoering van het Programma Innovatieve Overheidsopdrachten in 2017.

Het saldo van vastleggingsmiddelen voor een bedrag van 3.969.000 euro wordt in globo vastgelegd voor de uitvoering van de projecten die in 2017 werden opgestart door het Programma Innovatieve Overheidsopdrachten en vermeld in bijlage 1.

Het gunstig advies Inspectie van Financiën werd bekomen op 21 november 2017.
Het begrotingsakkoord werd bekomen op aangevraagd op 8 december 2017.

3. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE LOKALE BESTUREN

Bij de lopende projecten van het Programma voor Innovatieve Overheidsopdrachten zijn er twee waarbij lokale besturen initiatiefnemer zijn. Het betreft het project van de Stad Halle voor 'gedragen duurzaam straatlicht' en het project voor de ontwikkeling van een SmartCity operating System voor Vlaamse Steden en Gemeenten ingediend door V-ict-Or en DIGIPOLIS. De initiatiefnemers zijn verantwoordelijk voor een deel van de financiering van de projecten en de inzet van voldoende menskracht om de projecten te trekken.

4. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP HET PERSONEELSBESTAND EN DE PERSONEELSBUDGETTEN

Het plan van aanpak en de visienota die de Vlaamse Regering op 28 oktober 2016 goedkeurde voorziet een programmateam voor het Programma innovatieve overheidsopdrachten bestaande uit 3,9 VTE (N-projectleider en medewerkers). Dit team is samengesteld via interne mobiliteit en gefinancierd binnen de referentiekredieten beschikbaar bij het beleidsdomein EWI (departement EWI (N-projectleider en 0.9 VTE) en agentschap Innoveren en Ondernemen (2 VTE).

De inhoudelijke en administratieve opvolging van de projecten gebeurt met dit ter beschikking gestelde personeel.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering:

1. neemt akte van de stand van zaken van het Programma Innovatieve Overheidsopdrachten
2. hecht zijn goedkeuring aan de vastlegging van een bedrag van 3.969.000 euro op de begroting 2017 van het Hermesfonds voor de uitvoering van het Programma Innovatieve Overheidsopdrachten.

De Vlaamse minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport

Philippe MUYTERS

- Bijlage 1. Overzicht van de geselecteerde projecten van de eerste oproep
- Bijlage 2. Advies Inspectie van Financiën
- Bijlage 3. Begrotingsakkoord - aanvraag